

Vakarų Kaukazas 1999 (3s.k.) - Bandytas užlipti ant Elbruso per Kiukiurtliu ledyną.

Vakarų Kaukazas 1999

Autorius: Andrius Zaveckas (<mailto:zavas@takas.lt>)

Taip pat: [Nuotraukų iš šio žygio rinkinys](#)

Ižanga (arba kaip gimė idėja ir pan...)

Taigi vieną gražų vasaros vakarą (tai buvo liepos pabaiga), visi žygio dalyviai gavo kvietimą-ultimatumą (-"tai jūsų paskutinė galimybė..."), kurio esmė tokia: iki kitos dienos vakaro reikia apsispręsti ar važiuoji į Kaukazą. Tuo metu visos kitos galimybės jau buvo atkritusios: į Altajų grupę jau suformuota ir daromos vizos, į Kamčiatką panaši istorija. Tad daugiau svyravo tik kalnuose dar nebuvę Donatas ir Aušrinė...

Šio ultimatumo autorius: Dainius, staiga susižavėjęs galimybe padaryti Elbruso ledynų traversą, ratu apeinant aplink Elbruso viršūnę sniego ir ledo laukais, nuo kurių matosi ne tik abi Elbruso viršūnės, bet ir aplinkiniai Vakarų Kaukazo kalnagūbriai.

Pradinis žygio variantas buvo toks: prisitraukiam Ullu Churzuko ir Bitiuktebe-Kol slėniais iki Balbašy perėjos ir pradedam Elbruso traversą maždaug 4000-4500 metrų aukštyje nuo Frunzės perėjos einant pagal laikrodžio rodyklę aplink Elbruso viršūnę, apžiūrint lavininius darinius ŠR šlaite prie Kyngyr Syrt ledyno, pasiekti Ačkerjakovskio lavos srautą ir juo pakilti ant rytinės Elbruso viršūnės (5621m). Paskui nusileidimas link Chotitau perėjos. O toliau, jei liks laiko, pavaikščioti "Dolomituose".

Idėja tikrai žavi ir jai niekas neatsispiria. Prasideda pasiruošimai žygiui. Laiko- mažiau kaip mėnuo. Tokiam žygiui gerokai per mažai. Dokumentai vizoms buvo atiduoti paskutinę akimirką, prieš

pabrangstant nuo 100Lt (neskubus darymas) iki 150Lt (skubus darymas). Panašiu laiku į Maskvą, pas pažįstamą maskvietį išvažiavo pinigai įrangai ir medžiagoms pirkti.

Problemų netrūko. medžiagų ir "polutornų" vibramų Maskvoje nebuvo, gerai dar kad gavom ledsraigčių ir karabinų, kurių klube tuo metu nebeliko. Kadangi į Altajų ir Kamčiatką važiauvusios grupės pasiėmė ir dujinius primusus bei palapines, teko pirktis ir juos. Tik paskutinėmis minutėmis pavyko susiorganizuoti paskutinį būtiną tokiam žygyje dalyką: greitpuodį.

Vis tik didžiausia problema buvo bilietai: jų arba nebuvo, arba traukiniai važiuojo per Ukrainą, per kurią mes nusprendėm nevažiuoti ir nesidarėm vizų. Bet pavyko gauti bilietus į Rostovą ant Dono, iš kurio pasak geležinkelio stoties informatorės, galutinai nukankintos įkyraus mūsų klausinėjimo, kaip nors turėjo būti įmanoma nusigauti iki Nevinomysko. Nors ir sėdėdami per keliolika vagonų vienas nuo kito, bet vis tik važiuojam!!!

Žygis (arba kaip dužo visi mūsų planai...)

Nors ir su nuotykiomis, bet 16 dieną (pirmadienį) atvažiuojam į Nevinomyską. Paskui autobusu į Čerkeską. Čia reikia užsiregistruoti OVYR`e ir gauti leidimą vaikščioti pasienio zona. Pastarąjį gauname gana nesunkiai- tereikėjo nupirkti kareivėliams bulkučių su pienu, cigarečių ir nepaisant neužsiregistravimo OVYR`e leidimą gauname. O štai OVYR`o nerandam. Visi vietiniai žino tik "Paspornyj Stol". Šis nedirbo, o kaip vėliau sužinojome OVYR`as irgi.

Laiko daug neturėjome, tad patraukėme į Karačajevską ir Churzuką. Iki pastarojo pavežė pakeliui važiuojo kareiviai- patys pastebėjo mus pakelėje ir pasisiūlė nuvežti. Prasinešėm su vėjeliu, lenkdami lengvuosius automobilius ir Churzuke buvome apie 18val. Pėsčiomis Ullu

Churzuko slėniu dar paėjome kelis kilometrus ir jau visiškoje tamsoje nakvynei sustojome nedidelėje, miško apsuptoje aikštelėje- turbūt vienintelėje per kelis artimiausius kilometrus. Tiems kurie ten važiuos: ji randasi prieš pat ketvirtąjį tiltą skaičiuojant nuo Churzuko.

Pirma žygio diena

Toliauėjome link Kiukiurtliu- mūsų planai dar traukinyje pasikeitė ir vietoje planuotų variantų eiti per Chotitau arba Balbašy perėjas, pasirinkome kilimą Kiukiurtliu ledynu ir traversą link Frunzės perėjos perlipant per sąlyginę "B-2" perėją ir Bitiuktebe ledyną.

Ir vėl pasisekė: dar keliolika kilometrų pavežė irgi link Kiukiurtliu traukiantys Toljačio alpinistai, dalyvaujantys Rusijos čempionate. Tad jau vakarėjant, po kokių 7val.ėjimo palei upę pasistatėme palapines maždaug 3000m aukštyje, ant morenos, kokiais 100-200m aukščiau Kiukiurtliu ledyno liežuvio pradžios.

Antra žygio diena

Išaušus antrai tikrai žygio dienai patraukėme daryti aklimatizacijos. Šiam tikslui pasirinkome Kiukiurtliu perėją- ~3900m (2A s.k.). Maždaug 3500-3600 metrų aukštyje, užlipę ant ledyno, patraukėme ne tradiciniu keliu -palei uolas, o kiek dešiniau- morena, vedančia link viršūnės 3970 (ar panašiai), esančios tarpe Kvebeko perėjos ir Kiukiurtliu perėjos.

Apie 3700m (gal ir kiek daugiau- altimetro neturėjom) aukštyje iš neturėjimo ką veikti ar norėdami pakelti savo nuotaiką sukrovėme turą ir perėją pavadino "Aklimatizacija". Faktiškai einant per šią perėją galima išvengti ledyno: einant kaip link Kvebeko, morena kylama į kairėje pusėje esantį vidinį kampą ir ten dar kiek pasukama kairėn link nežymaus šoninio gūbrio pažemėjimo, o paskui vėl gi morena kylama toliau ir traversuojama kalnagūbrio viršumi link Kiukiurtliu perėjos, nekvaršinant sau galvos dėl ledo plyšių ir sniegu aplimpančių kačių.

Taigi kylame toliau ir prieš akis atsiveria puikūs vaizdai į pietus, pietryčius, pietvakarius... jau nekalbant apie fantastiškus uolinius darinius paties kalnagūbrio viršuje, jau netoli Kiukiurtliu perėjos. Eiti labai patogų- po visokių "viazkije kamni" ir ledo atrodo kad eini asfaltu. Tačiau būtent čia ir pradeda jaustis aukštis. Kai jau atrodė kad viršus, o pasirodė kad dar teks palipti kokius 100m, Astai ir Donatui išseko jėgos. Psichologija aišku jautrus dalykas, tačiau jei būtume bent jau papietavę...

Iki perėjos teko nusileisti "krūtoka" ledo sienute (~100m virvių). Čia mus arbata pavaišino ką tik ant perėjos klasikiniu maršrutu užkopę Piteriečiai.

Kadangi jau pradėjo temti, fuksų krikštynos buvo simbolinės, ir aišku jokių "asiliukų" ar "meškučių" šokimo- vadas davė nurodymą: -"po penkių minučių leidžiamės žemyn",- tik paskubomis sukirtome merginų paruoštus ledus, Donatas su Aušrine davė priesaiką ir pabučiavo klubo vėliavą, ir nuskubėjome žemyn į stovyklą.

Po tokio naktinio pasibėgiojimo Astai patapo visai blogai ir ji liko nakvoti kitoje upės pusėje įsikūrusioje Toljačio alpinistų stovykloje, kur greitai savo šmutkes persinešė ir vienoje palapinėje miegoję Dainius su Jūrate.

Man su Donatu taip pat jau buvo ne kas, o štai Aušrinė- lyg niekur nieko... kartais tos merginos tikrai stebina.

Trečia žygio diena

Kitą dieną gavome pusdienį poilsio. O po to patraukėme link Kiukiurtliu ledokričio. Ten išėiti turėjome diena ankščiau. Tad jau gerokai pradėjome atsilikti nuo grafiko. Viena diena per 8 žygio dienas- labai daug.

Kelios valandos ėjimo ledynu (pradžioje nereikia net ryšių) kepinant saulei, po to keletas valandų kopimo į morenos šlaitą dulkiant nestipriam lietai (Donatas su tentu pastoviai atsiliko, o paskui dėl perkūnijos nebedrįsime stoti atviroje vietoje) ir mes išėjome prie ledokričio. Čia ant morenos ir pasistatėme palapines. Diena buvo ypatinga nebent vienu dalyku- vakare buvo suvalgyta visa išvirta košė- tikrai išskirtinis dalykas dalykas šiame žygyje.

Ketvirta žygio diena

Rytas man prasidėjo tuo, kad pasiėmęs šaukštą, visiškoje tamsoje, geras 20 minučių bandžiau surankioti tuos menkus vandens lašelius, kažkokio stebuko pagalba vis tik lašėjusius nuo ledo, į puodus arbatai ir košei virti (-"kokio velnio nepadariau to vakar?").

Po pusryčių negaišiodami dėjomės kates ir ryšiais išėjome į ledokritį. Tikėjomės dar iki saulei apšviečiant ledą (ledokritis ilgokai buvo Elbruso šešėlyje) iškirsti į kitą pusę link uolų.

Kurį laiką ryšiais trankėmės po tuos labirintus šokinėdami per plyšius ir prabėgdami po kabančiais virš galvų daugiatoniais ledo dariniais. Saulės spinduliai ėmė šildyti ledyną, o mes buvom dar tik ledokričio viduryje. Kuo toliau, tuo plyšiai darėsi platesni, o ledo dariniai virš galvų kaboją vis aukščiau ir vis stambesni.

Ryšius teko pamiršti. Pradėjome eiti tik virvėmis. Vengiant vaikščioti po pradedančiomis tirti ir byrėti sienutėmis teko praėjimus rinktis tik iškiliais ledo dariniais, dažnai iš abiejų pusių supamais n metrų gylio plyšiais. Pietums laiko vėlgi nebuvo.

Jau apie 18val. patekome į aklavietę: į viršų siena, o link uolų eiti neapsimoka- sienos išauga kelis kartus (prie pat uolų ledo sienutį aukštis siekia min. 50m. Įveikę ~12m aukščio ir 90 laipsnių statumo ledo sienutę ir prieš akis išvydome lygų ledyną.

Bet dar teko tokiu pat būdu įveikti ledo plyšį. Po oro perkėlos, jau imant temti mes išėjome iš ledokričio. Pačiu laiku, nes ledynas jau braškėjo ir iro.

Vos išlipus mus užvertė sniegu ir palapines teko statyti pučiant stipriam vėjui. Dėl visa pikta palapines pritvirtinom ledsraigčiais.

Žvakė ~4000m aukštyje degti visiškai nenorėjo. Žibintuvėlių šviesoje išsivirėme Kapučino kavos ir užkrintę sausainių, dešros ir pan., nuėjome miegoti.

Nakvojom supami tento besiplakančio į palapinę ir už kelių kilometrų vis einančių ledo lavinų garsų. Tentą, teko visai nuimti.

Penkta žygio diena

Miegojosi tikrai prastai. Jau apie ketvirtą ryto pažadino vėl ėmusių eiti ledo lavinų garsai. Prieš pusryčius nurinkome vakarykštę oro perkėlą ir papusryčiaavę ryšiais išėjome toliau.

Kadangi ledo lavinos ėjo kiek dešiniau, laikėmės kairės pusės ir prie nedidelio kriokliuko užsirovėm ant dar vienos sienutės. Tokios kliūtys atima nemažai laiko. Kol buvo kabinamos virvės, kažkas papietavo, na o kabinusiems teko pietus pamiršti- bent jau kelioms dienoms...

Prabėgę ledo lavinų išnašomis išėjome prie morenos. Nors ir nedidelė, bet itin bjauri morena neblogai stabdė judėjimą. Pastoviai kas nors turėjo stebėti ar iš viršaus neatleikia akmenys. Lipome ryšiais, nenusiėmę kačių ir pagaliau išėjome prie uolikių.

Kol Dainius kabino ant uolos virves, ant nedidelio uolos išsikišimo atsisėdome pailsėti. Besėdint

prasidėjo sniegas-kruša. O kai baigėsi, jau ėmė temti ir reikėjo galvoti apie nakvynę. Čia vietos beveik nebuvo, bet desperatiški mėginimai rasti geresnę buvo beviltiški- kelių šimtų metrų (aukščio) spinduliu lygios vietos nebuvo. Bet bent jau pakabinome virves.

Ant išsikišimo vietos buvo tik vienai palapinei. Ir tai ją dar reikėjo paruošti, t.y. iš kūgio padaryti lygia. Kuprinėms teko kapoti atskiras nišas. Dėl visa pikta palapinę dar pritvirtinom prie uolos, o išėjimas buvo prisilaikant už virvės- kad nenukristi.

Vis tik visko nepririši, tad vienas mūsų puodas pasiaukėjo kalnams, iš palapinės prieangio nusirisdamas žemyn. Jeigu kas nors rasite tą puodą, labai prašome gražinti (raudonai apibraukta ČP vieta)

Šešta žygio diena

Miegoti šešioms vienoje trivietėje palapinėje, ant prarajos krašto (iš visų trijų pusių), nelabai patiko. Tad atsikėlėme anksti ir pusryčiams užvalgę nuo vakaro likusios košės pajudėjome aukštyn.

Padarėme neblogą "promachą" nepasukę kairėn, nes lipdami į viršų sugaišom visą dieną veltui. Visą dieną lipome virvėmis ledo šlaitu, kurio statusas vietomis siekė nuo 30 iki 60 laipsnių, neturėdami net vietos atsisėsti, o ką jau bekalbėti apie pietus. Virves skaičiuoti beprasmiška- jų buvo DAUG.

Apie 16val. pasitaikė pirma proga atsisėsti ir nusiimti kuprines. Apsižergę siaurą moreną ~4500-4600m aukštyje susėdome pailsėti ir "papietauti" (labiau tikytų sakyti vakarieniauti).

Nuo čia jau matėsi Elbruso vakarinė viršūnė, o iki sniego laukų buvo ranka paduoti. Tačiau laiko nebeliko ir nusprendėme kitą dieną leisti į Bitiuktebe slėnį.

Kiek patrauersavę į kairę radome patogesnę vietą nakvynei ant nuolaidžios morenos. Per kokį pusvalandį išsilyginome porą aikštelių palapinėms ir su puikiu vaizdu į apačioje kalnus uždengusius debesis nuėjome miegoti.

Septinta žygio diena

Septintos dienos ryte, vos susiruošus išeidinėti (jau visi stovėjo su kuprinėmis), staiga prasidėjęs sniegas-kruša (kitokio ir nematėm), privertė slėptis po tentu. Laukdami kol lietus pasibaigs,

užkirtome kondensovkę, sausainių, konservų... Vos ne pirmą kartą per visą žygį pusryčiauome kaip priklausom- daug.

Kai snigti pagaliau baigėsi, virvėmis nusileidome ant sąlyginės "B-2" perėjos. Pietums išgėrę sultinio ir pastatę turą- atidarėm naują perėją "VGTU",

Čaižomi vėjo šuorų nešamų ryte iškritusios krušos gabalėlių, ledokričiu nusileidome iki morenos. Jau pradėjo temti. Dainius su Asta atsisveikino su mumis ir leidosi toliau, o mes pasistatėme palapines ant morenos ir kritome miego.

Aštunta žygio diena (paskutinė)

Visą naktį vėjas nerimo, lijo. Stiprūs vėjo šuorai, besimainantys su visišku štiliu, iki žemės lenkė palapinę. kartais palapinė tiesiog gulėjo ant veido- tad pamiegoti pavyko tik paryčiais, kai vėjas liovėsi.

Po visų tų dienų miego ant ko papuolė, laipiojimo neatsisegant nuo virvės ir pietų nevalgymo, mes iki 14val. gulinėjom palapinėje gerdami kapučino, arbatą, valgydami viską kas papuolė po ranka. Lietus nesiliovė, tad daugiau laukti

nebegalėdami pajudėjome link Betiktiube slėnio.

Vakare, jau imant temti nusileidome iki kurorto, kur radome krūvą lietuvių, ėjusių su Jucevičium, rusų vulkanologus ir daugybę kurorto mineraliniuose šiltuose šaltiniuose besigydančių vietinių. Paties Jucevičiaus nebuvo- pasiėmęs dalį žmonių jis išėjo ant Elbruso per Balbašy perėją.

Nusimaudę ir išgėrę arbatos, kuria mus pavaišino lietuviai, susiradome mašiną, kuri mus jau naktį nuvežė žemyn į Churzuką.

12val. nakties apsistojome pas vieną šeimą. Nusipirkę duonos ją čia pat suvalgėme su pienu, kuriuo pavaišino svetingi šeimnininkai. Miegojome ant šieno- kokia prabanga :), o kitos dienos ryte autobusu išvažiuome į Karačiajevską.

Pabaiga (arba kaip mus gelbėjo šlavėja...)

Vakare (rugpjūčio 25d.) buvome Mineraliniuose Vandenyse. Čia paaiškėjo kad bilietų "šiaurės krypties" nei lėktuvais, nei traukiniais nėra iki pat Rugsėjo 1-2 dienos. Nakvojome geležinkelio stotyje. Naktį pasitelkę į pagalbą stoties šlavėjas, budinčiasias ir kitas darbuotojas, bilietus vis tik gavome (iki Rostovo ant Dono). Tiems, kam ši istorija gali pasikartoti, turbūt bus naudinga žinoti, kad iš Min. Vandenių važiuoja električka iki "Kavkazkaja", pakeliui stojanti Armavyre, o iš ten kita električka važiuoja iki Rostovo ant Dono.

Rostove bilietų "šiaurės krypties" taip pat nebuvo. Bet vis tik bilietus gavome- prie traukinio Anapa-Maskva prikabino porą vagonų. Vagonuose vietoje ~60 žmonių buvo po 160-190. Miegoti teko ir trečiame aukšte. Maskvoje su bilietais jau jokių problemų nebuvo, ir 29 dienos ryte mes atvažiavome į Vilnių.